

MUKUNDA: Tu finansavai pirmąją knygos „Krišna“ leidimą, parašei jai įvadą. Kaip vertini šiuos savo poelgius?

DŽ. HARISONAS: Aš buvau įsitikinęs, kad jie — dalis to darbo, kurį privalau padaryti.

Kad ir kur bučiau, išvydęs bhaktus, visada sakau: „Haré Krišna“, ir jie visada džiaugiasi matydami mane. Tai nuostabūs tarpusavio santykiai. Nesvarbu, ar mes buvome pažįstami anksčiau, ar ne, — jiems atrodo, jog pažįsta mane. Ir tai tiesa.

MUKUNDA: „Material World“ plokštelės aplanko viduje yra „Bhagavad-gytos“ viršelio reprodukcija, vaizduojanti Krišną su Savo draugu ir mokiniu Ardžuna. Kodėl įdėjai būtent šią reprodukciją?

DŽ. HARISONAS: Hm... Ant plokštelės aplanko paašškinta: „Perspausdinta iš „Bhagavad-gytos, Kokia Ji Yra“ viršelio. Autorius — A. C. Bhaktivedanta Svamis“. Žinoma, tai duoklė jums. Norėjau, kad visi išvystų Krišną, sužinotų apie Jį. Toks buvo sumanymas.

MUKUNDA: Šiandien pusryčiaudami kiek kalbėjome apie „prasadam“ — vegetarinį maistą, kuris šventovėje paaaukotas Krišnai tampa dvasiniu. Būtent „prasadam“ dalijimas per sekmadienines Krišnos šventes visose mūsų pasaulio šventovėse į Krišnos sąmonę suburia daugybę žmonių. Turiu galvoje, kad bhakti-joga — vienintelė jogos sistema, kurią galima praktikuoti net valgant.

DŽ. HARISONAS: Stenkimės regėti Dievą visur, ir maisto skonyje. Tik pagalvok, jei Dievas —

visur, tai kodėl Jo neragauti? Mano manymu, „prasadam“ — labai svarbus dalykas. Krišna yra Dievas, vadinasi, Jis — Absoliutas, todėl Jo vardas, pavidalas, „prasadam“ yra Jis Pats. Dažnai sakoma, kad kelias į vyro širdį eina per skrandį. Jei—gu valgymas atveria kelius į žmogaus sielą, kodėl nevalgyti? Nėra nieko nuostabiau, kai po giesmės ir šokio bei filosofinių diskusijų apie Dievą bhaktai netikėtai pavaišina tave „prasadam“. „Prasadam“ — tai Krišnos palaiminimas, todėl dvasinė prasmė ji labai svarbi. Jis — kaip krikščionių sakramentas, tik paprastą paplotėlį čia pakeičia tikrą tikriausia puotą, kurios valgiai be galo skanūs, tiesiog nežemiški.

Šiame komercijos amžiuje „prasada“ yra gudrūs „gėrio spąstai“. Jei žmogus nepasitenkina esama padėtimi ir ieško kažko ypatingo, jis būtinai patenka į „prasadam“ „spąstus“. Nekyla abejonų, kad daugeliui žmonių „prasadam“ padėjo pasirinkti dvasios tobulinimo kelią. Be to, „prasadam“ ištirpdo išankstinį nusistatymą. Matydamas „prasadam“, žmogus galvoja: „Hm... būtų neblogai kiek atsigerti ir pasistiprinti“. Nurijęs kąsnelį ima stebėtis: „Po galais, kas tai?“ — ir tuoj pat: „Ak, šitas dalykas ir yra tasai „prasadam“. Taip žmogui atsiskleidžia dar viena Krišnos sąmonės pusė, ir tuomet pasigirsta: „Iš tiesų, labai skanu. Gal gal—lima dar?“ Pats mačiau, tai nutinka daugeliui žmo—nių, dažniausiai senyvo amžiaus, kuriuos teko sutikti jūsų šventovėse. Galbūt prieš jus jie kažkiek ir nusistatę, bet juos yra pakerėjusi „prasadam“. Ir galiausiai jie išeina iš šventovės, manydami: „Po galais, jie visai neblogi“.

MUKUNDA: Vedose sakoma, kad „prasadam“ kaip ir mantra, padeda dvasiškai tobulėti, tik šis tobulėjimas nėra toks akivaizdus ir juntamas. Žmogus dvasiškai tobulėja net valgydamas „prasadam“.

DŽ. HARISONAS: Iš patirties galiu pasakyti, kad „prasadam“ tikrai turi poveikį. Visada man prasadą labiau patinka valgyti šventovėje ar drauge su Prabhupada, negu kai ją kas atneša man. Kartais, kai valgydavau „prasadam“, nė nepastebėdavau, kad prabėgo trys ar net keturios valandos. „Prasadam“ man iš tiesų smarkiai padėjo, nes ją valgydamas pradėjau suprasti, kad ragauju Krišną. Netikėtai įsisąmonini kitą Dievo aspektą, suvokdamas, kad Jis esti ir štai šioje mažytėje samosoje. Čia reikia tik persijungti į dvasinę bangą ir „prasadam“ gerokai padeda.

MUKUNDA: Daug roko grupių, pvz., „Grateful Dead“, „Police“ prieš koncertus užkulisiuose buvo vaišintos „prasadam“ ir tos vaišės muzikantams labai patiko. Muzikantų vaišinimas jau seniai tapo tradicija. Pamenu, ir bitlams siuntėm prasadam“ — jūs anuomet įrašinėjote plokštelę. O šiandien tavo sesuo pasakojo man, kad Bangladešo koncerte pertraukėlių metu Šjamasundara irgi vaišino jus „prasadam“.

DŽ. HARISONAS: Tiesa. Jis net padėjo apipavidalinti plokštelės voką.

MUKUNDA: Džordžai, o kokie tavo mėgstamiausi „prasadam“ patiekalai?

DŽ. HARISONAS: Labiausiai mėgstu svieste keptus žiedinius kopūstus, — pakora, jei neklystu.

MUKUNDA: Taip.

DŽ. HARISONAS: Ir visa laiką man beprotiškai patiko rasamala (pieno saldumynai). Be to, yra puikių gaivių gėrimų: vaisių sultys ir lasi — jogurtas, maišytas su rožių vandeniu.

MUKUNDA: Ar atsimeni, kaip tada, kai Londone buvo sušaukta „Harė Krišna Mantros“ reklaminė spaudos konferencija, pakvietėme visus reporte–rius prie didelio vaišių stalo. Jie gerokai nustebo, nes „prasadam“ iš tikrųjų buvo naujiena. Ir dabar prisimindami mus žmonės pagalvoja: „Tai tie, kurie gieda ir šoka gatvėse“, tačiau vis dažniau ir dažniau jie sieja mus su „prasadam“: „Tai tie, kurie nemokamai vaišina vegetariniais pietumis“.

DŽ. HARISONAS: Greičiausiai prieš atvykdami pas mus reporteriai keikėsi: „Trauk juos galas, ir vėl reikia kažkur trenktis, vėl krūvos darbų“. Bet staiga labai nustebę jie atsiduria prie didžiulio vaišių stalo ir ragauja tokius indiškus užkandžius, kokių nevalgė nė viename vietiniame restorane. Tuomet jie tikrai buvo priblokšti.

MUKUNDA: Per Krišnos šventes visame pasaulyje mes nemokamai patiekėme apytikriai 150 milijonų porcijų „prasadam“, o ką ir kalbėti apie mūsų restoranus.

DŽ. HARISONAS: Reikėtų reklamuoti tą faktą skelbimų lentose, kaip daroma hamburgeriečių paviljonuose. Sakykim, taip: „Pateikta 150 milijonų porcijų!“. Įspūdinga, ar ne tiesa? Apmaudu, kad neturite šventyklų ir restoranų visose pagrindinėse miestų ir miestelių gatvėse, kaip kad hamburgerių ar keptų viščiukų prekiautojai. Jie bankrutuotų.

MUKUNDA: Ar buvai mūsų restorane „Healthy, Wealthy, and Wise” Londone?

DŽ. HARISONAS: O, daug kartų. Vis dėlto puiku, kad yra šis ir kiti tokie restoranai, kuriuose lankytojus aptarnauja įprastai apsirengę bhaktai. Palaipsniui žmonės įsitikina, kad čia geriausia vieta iš visų tų, kuriose jiems teko lankytis, todėl ima nuolat čia pietauti. Visai galimas daiktas, kad žmonės peržvelgs čia kokią juos sudominusią knygą ar brošiūrą apie Krišnos sąmonę. Ir tuomet nustebs: „Klausyk, juk tai harėkrišnų restoranai!”

Mano manymu, toks subtilus Krišnos sąmonės skleidimo būdas gana vertingas. „Healthy, Wealthy, and Wise” restorane aukštos kokybės produktai, geras ir puikiai pagamintas maistas, malonus ir tvarkingas aptarnavimas, viskas šviežia. O svarbiausia — maistas gaminamas su atsidavimu. Nerūpestingai, atžagaria ranka paruoštas valgis nėra toks skanus kaip tas maistas, kuris ruoštas Dievui nudžiuginti, pirma Jam pasiūlytas. Vien to pakanka, kad pakistų maisto skonis.

MUKUNDA: Polas ir Linda Makartniai dažnai valgo prasadą „Healthy, Wealthy, and Wise” restorane. Visai neseniai prie savo garso įrašų studijos Londone Polas sutiko bhaktą, apie kurį vėliau parašė dainą. Džeimso Džonso interviu vienam Londono laikraščiui Polas yra pasakęs: „Daina „One of These Days” pasakoja apie žmogų, kurį aš sutikau eidamas į studiją. Mes šnekėjome su juo apie gyvenimą ir apskritai apie viską... Jis buvo harėkrišnas. Nors aš pats nesu harėkrišnas, bet jiems jaučiu gilią simpatiją”.

Džordžai, jau ilgą laiką esi vegetaras. Ar dėl maisto tau nebuvo iškilę sunkumų?

DŽ. HARISONAS: Ne. Kiek pasvarstęs nutariau, kad visiškai įmanoma kasdien pagaminti pupų dalą (sriubą) ar kokį kitą patiekalą. Pupos — vienas pigiausių maisto produktų, tačiau jose apstu baltymų. Ne ką brangesni ir kiti vegetariški maisto produktai, tačiau žmonės perka bifštekusus, kurie nuodija organizmą, sukelia vėžį ir infarktus. Jie stačiai švaisto pinigus. Tūkstantį žmonių galima pamaitinti pupų sriuba, ir tai kainuos ne daugiau, kaip pusę tuzino filetų. Nejau neverta susimąstyti? MUKUNDA: Žmonėms, apsilankiusiems mūsų šventovėse ir skaitantiems mūsų knygas, bene stipriausią įspūdį palieka Krišnai pasišventusių menininkų sukurti paveikslai, skulptūros darbai, vaizduojantys Krišnos pramogas mūsų žemėje prieš penkis tūkstančius metų. Prabhupada kartą sakė, kad tie tapybos darbai — „langai į dvasinį pasaulį”. Jis įsteigė meno akademiją, kurioje jo mokiniai mėgina pažinti transcendentinio meno

paslaptis. Bhaktų tapyti paveikslai, litografijos, atspaudai drobėje, plakatai dabar puošia daugelio žmonių butus. „Bhagavad-gytos“ muziejaus Los Andžele durys svetingai atvertos visai plačiajai visuomenei. Tu, rodos, lankei tą muziejų. Kokį įspūdį paliko apsilankymas?

DŽ. HARISONAS: Milžinišką. Tai geriau negu Disneilendas. Tikrai. Turiu pasakyti, kad šis muziejus nenusileidžia Disneilendu! ar Smitsono Institutui Vašingtone. Įspūdingos skulptūrinės dioramos, nuostabi muzika. Muziejus alsuoja dvasingumu, ir kiekvienas ten patiria tikrą Dievo karalystės atmosferą, o svarbiausia, kad visi muziejaus eksponatai suprantami netgi vaikui. Jie padeda aiškiau suvokti skirtumą tarp sielos ir kūno, iškelia sielos svarbą.

Mane visada supa iliustracijos, vaizduojančios Krišną, kad ir ta, kurią parinkau „Material World“ plokštelės vokui. Ten Krišna vaizduojamas kovos vežime. Mano sodo fontane pasišventę Dievui skulptoriai įkurdino Šyvos skulptūrą. Paveikslai ir iliustracijos man padeda kalbėti mantrą. Ar pameni „Bhagavad-gytos“ iliustraciją, kurioje vaizduojama Aukščiausioji Siela šuns, karvės, dramblio, neturtėlio ir šventiko širdyje? Nesvarbu, kokį kūną turi, — Viešpats su tavimi. Iš tikrųjų mes nesiskiriame vienas nuo kito.

MUKUNDA: Džordžai, tu ir Džonas Lenonas susipažinote su Prabhupada 1969 metų rugsėjį, kai jis svečiavosi Lenono namuose.

DŽ. HARISONAS: Taip. Tik iš pradžių aš Prabhupados neįvertinau. Tada negalėjau matyti jo nuopelnų, bet dabar visiškai aišku, kad tik jo dėka per paskutiniuosius 16 metų mantra paplito labiau negu per ištisus 5 šimtmečius. Dabar didžiausią nuostabą man kelia tai, kad jis be perstojo rašė knygas, nors pats vis labiau senos. Tik vėliau su-pratau, koks tai buvo didis žmogus — kur kas didesnis, negu atrodė.

MUKUNDA: Kokie Prabhupados asmenybės bruožai stipriausiai įsirėžė tavo atmintyje?

DŽ. HARISONAS: Labiausiai man patinka tai, kad jis ne tik sakydavo: „Aš esu tarno tarnas“, — bet toks iš tiesų buvo. Neretas skelbiasi: „Tai Aš. Aš esu dieviškas įsikūnijimas. Aš nužengiau žemėn, ir jūs privalote paklusti man“. Supranti, apie ką kalbu? Prabhupada buvo visiškai kitoks. Man patiko jo nuolankumas. Visada žavėjausi nuolankumu ir paprastumu. Jis iš tiesų buvo tarno tarnas. Juk nė vienas nesame Dievas. Visi — jo tarnai. Su Prabhupada man visuomet būdavo gera: greta jo aš visiškai atsipalaiduodavau, jis buvo daugiau negu draugas.

Aš jaučiau, kad jis puikus draugas.

Tuomet Prabhupadai buvo 79-eri metai. Jis dirbo ištisomis paromis, beveik nemiegojo, tačiau niekada nevaizdavo „erudito“. Prabhupada turėjo vaikiško paprastumo — nuostabaus, neįtikėtino. Jis buvo neeilinis sanskrito žinovas, šventasis, bet nepaisant to turiu pripažinti, kad bendravimas su juo nė kiek neslėgė. Tiesą sakant, Prabhupada pats nesivaržė norėdamas, kad jo pašnekovai jaustųsi laisvai. Visada aš jį laikiau mylimu draugu. Toks jis liko man ir dabar.

MUKUNDA: Vienoje savo knygų tavo nuoširdų tarnavimą Dievui Prabhupada įvertino labiau negu kai kurių kitų, kurie labiau paniro į Krišnos sąmonę, tačiau neišsilaikė sau įsipareigotame lygyje. O ką tu apie tai manai?

DŽ. HARISONAS: Labai džiugu girdėti tokius žodžius. Jie teikia man vilties, nes sakoma, kad net akimirka, praleista su šventu, nuolankiu Krišnos tarnu, yra didžiai vertinga. Esu tikras, Prabhupadai buvo malonu, kad negyvenantis šventovėje žmogus padeda leisti plokštelę. Vien jo džiaugsmas įkvėpė mane. Žinojau, kad jam patinka „Harė Krišna Mantra“ plokštelė. Jis dažnai prašė bhaktų uždėti dainą „Govinda“. Jie ir dabar nuolatos jos klauso, ar ne?